

*** **נפתלי כוזם** (גלריה מבט, תל-אביב). תערוכה נדירה של אחד הידועים שביצירי ישראל. ציורי השמן מעידים על השתחררות מההשפעה החזקה של הצרפתי **פרננד לג'ה**, ועל השתחררות מנושאים "יהודיים" שאיפיינה את הצייר בעבר הלא-רחוק. הקומפוזיציות נהיו פשוטות ומרוכזות יותר ויותר, כשרובן סובבות סביב מרכז אמצעי אחד, על רקע של מישטח צבוע חלק ואחיד. ישנה הרגשה שציורי השמן הם שלב מעבר לעשיית "אובייקטים", או ציורי רימ תלת-מימדיים צבועים, מעץ וממתכת, ונראה שהצייר ניגד למסקנה זו בעתיד ה"קרוב. רוב הנושאים: מיפגשים בין דמות לבין חפץ, בין גבר מסוגנן בחריפות לבין צמח מיתולוגי וכו'.

*** **זייל (פינחס) פאסקין** (גלריה בינט, תל-אביב). אחד מארבעת "הגדו"לים של אסכולת פריז היהודית, שהתפתחה בין שתי מלחמות העולם. שאר השלושה: **מורדיאני, שאגאל וסוטיץ'**. יהודי בולגרי (1885—1930), שנוד הרבה באירופה, אמריקה, קובה ואפריקה הצפונית ו"השאיר אחריו הרבה רישומים ותחרויות" ו"חזיות הדרך שלו. בתערוכה מוצגים שני נושאים עיקריים: עלובי החיים (סרטורים, יצאניות, אצילים, בעלי-הרמונות) והאשה ילדה. רישומיו מביבי-השופכן האנושי הם סאטירה של איש העולם-הגדול, המלגלג על חולשות אנוש. ואילו דמויות הנשים שלו (בין אם הן טוניסאיות מלאות-גוף או נערות אינדיאניות מקובה) ספוגות חושניות בריאה של היס-התיכון. הנשים המצויירות נוצרו לאהבה, לאמהות, ספוגות בצבעי פסטל רכים וקווים רוטטים ועטופות אורית אגדה מזרחית. התערוכה היא נסיון נוסף לבסס את ישראל כמרכז עולמי של אסכולת פריז היהודית, התאבד הצייר ביוני 1930, באטלייה שלו בפריז. מומלץ.

*** **יאיר גרבז** (גלריה גורדון, תל-אביב). התערוכה מצביעה על הכיון ה"חדש שפונה אליו הצייר: סיגנון חריף ו"גרוטסקי של דמויות גברים ונשים, ההופים כים לגושים אנושיים חדי-מיניים, למרות ה"הרגשה החזקה על אבריהם שלהם. ה"ציורים מוכיחים את לבסי המעבר בין ה"סיגנון הנאטורליסטי, המבוסס על הדפסות ריאליזם של צילומים כסולם צבעים קיצוני כהה-בהיר, לשלב של צבעוניות ורודה-אפור, רה, כשלתון קוריה-מיתאר של הגופות נ"חסים אלמנטים שונים וצבעוניים מאוד. פיתרון ציורי דומה נמצא בדמויות המופשטות של הצרפתי ז'ן דובופה. התערוכה היא עדיין עיבוד של שני הסיגנונות השונים וחסרה את הקיצוניות של גישה אחת ברורה.

קולנוע

סרטים לכופרים היוד

המאה השבע-עשרה או רועה עיונים מן ה"מאה הרביעית.

אנשי הדת כמושגעים. כשהוא מט-פל במהות הגוף והנפש, מביא בונואל טכס דתי מראשית ימי הנצרות, של כופר בשם פריסציליאנוס, אשר האמין שהגוף הוא ער נש לנשמה ולכן יש להספיל אותו בתענוגות בשריים בימי חייו, כדי שהנשמה תעפיל לשמיים לאחר המות.

כשמדובר בבחירה החופשית של האדם בין הטוב והרע, מוצגים יצועי ויאנסניסט (בן כת כופרת נוספת), המצחצחים חרבות הלכה למעשה תוך כדי ויכוח תיאורטי. א"תה שעה יושבים הקבצנים בצד, לוגמים יין, אוכלים פת לחם, משוחחים על אותו נושא בצורה הרבה יותר פשוטה וללא כל צל של איבה, ומתבוננים בשני אנשי הדת כב"שני משוגעים המוכנים להרוג זה את זה בגלל עניינים נהירים להם בלבד.

בצורה דומה חולף בונואל על פני תול-דוח הכנסיה הקאתולית תוך כדי מסע הקב"צנים, ומגיע בסופו של דבר למסקנה שאם יש פגם בדת, הרי זו הדרך בה היא מוצגת על-ידי הכנסיה. לוא היתה הבחירה בידי בונואל, היה מעמיד את האפיפיור אל הקיר ומוציא אותו להורג יחד עם כל מה שהוא מסמל (זאת מדמיין לעצמו אחד ה"קבצנים לנוכח אחת מתופעות אי-הסובלנות הרבות של הכנסיה, בהן הוא נוכח).

דעה אישית. הסרט מכה את הכנסיה בשוטיה שלה. כל הטקסטים לקוחים מספרי הקודש ובונואל התעניין פחות באמיתותם הפילוסופית, כשעיקר מטרתו להציג את ה"אבסורד שיש בהם בחיי היום-יום, אשר לצד החזותי של הסרט, הצילומים והסצינות א"תם מרכיב בונואל ביד אמן, באים להביא את חזות דעתו האישית על טקסטים אלה. לדוגמה: רבי-מלצרים מרביץ תורה נוצרית ומשמעת קאפיטליסטית באנשיו, שעה שהוא דואג לסיידור חרר אוכל מפואר לקראת ארוחת-צהרים.

הפשטות בה מתקבל כל מעבר מתקופה לתקופה ומדמות לדמות מעוררת אף היא התפעלות, צילומי הצבע של קריסטיאן מא-טרס (טרז דסקירו) שובים את העין ופסי-קול המורכב מקולות ואפקטים בלבד, שוב פרי דמיונו הקולנועי של הבמאי, תורמים לשלמותו של אחד הסרטים החשובים של השנה.

*** **שביל החלב** (תכלת, תל-אביב). הבמאי הספרדי החתיק לואיס בונואל לא החמיץ אף פעם הזדמנות לתקוע סכין בגבה של הכנסיה הקאתולית. לא נמצא כמעט סרט, שיצא מבין ידיו מבלי שיוכר רה לגנאי הפעם, הקדיש לה הבמאי את כל שביל החלב והחליט להוכיח באופן שטיתי שזוהו מוסד אבסורדי, מרושע וממיט אסון על האנושות.

גיבוריו של בונואל בשביל החלב הם שני קבצנים היוצאים ברבל, מפאריס לעיירה ספרדית בה קבור קרוש כלשהו, תוך תקווה שליד קברו יוכלו לאסוף נזבות בשפע. ב"דרכם, נתקלים השניים בכל תיאוריות ה"יסוד של הכנסיה הקאתולית ובכפירות ה"שונות שנוולו מתיאוריות אלה. לשם כך, מדלג בונואל מתקופה לתקופה, בוחר לו צימוקים מתולדות הכנסיה ושני קבצניו משוחחים באופן טבעי ביותר עם ישועי מן

ציור שמן של נפתלי כוזם

אבוי לצדיקים

לסיום, מילת אזהרה: ידיעה מסוימת של המחשבה הקאתולית והתמצאות בבעיות ד"תיות יכולים לעזור בהבנת סרט זה. בלע"דיהם, קשה להגיח שההנאה תהיה שלמה.

*** **חבורת הזאבים** (סינרמה, תל-אביב). בדור הנוכחי לא כדאי כבר להיות שוטר. לא זו בלבד שהמשכורת עלובה, אפילו אהדת הציבור אינה נתונה לבעל מק"צוע זה. האם אין זה משעמם לחבב שוטר עיקש, נציג של חוק ח"דגוני ואסור, שעה שאפשר להעריך גנגסטר נועז, גורא ומתוס"בך, מלא דחסים אפלים, שכיסיו עמוסים כסף?

כן, בכל אופן, סבור בשנים האחרונות הקולנוע, המקים פולחן חדש לכבודם של הלוחמים בחוק, סרגיו גובי (הזורה), במאי הרוצה בכל מאורז להיות מודרני, לא יכול היה להתעלם מנטיה זו, ולכן החליט לע"שות גם הוא סרט מלא אלימות ודם, כפי שדורשים היום הצופים, בו גנגסטר שהוא גם רוצח סאתולוגי, הנדוף על-ידי גורלם של עמיתיו האמריקאיים המקומים יותר, נרצח באורח ברוטאלי על-ידי החוק, לאחר שרצח באורח מתוסבך אך ברוטאלי לא פחות את כל מי שמדבר ברכו.

ואם לא די בכך, מחליט גובי להכניס ל"פרשה רבדים נוספים: הגנגסטר והשוטר ה"לכוד אותו הם בעצם חברים מילדות וכבר אז הסתמנו חילוקי הדעות ביניהם — הם שיחקו תמיד בשוטרים וגנבים. צילומי ל"דוח חזורים ומופיעים תוך כדי השתלשלות העלילה, כנראה כדי לצבט לב צופות רגי"שות שלא הוממו עדיין מכל הגחיות שראו קודם לכן.

הפושעים נהנים מהחיים. חבורת הזאבים צריך היה להיות סרט גנגסטרים עם בשורה, סיפור על פסיכופאט המתרץ את מעשיו בטענה ש"אנו הפושעים נהנים מן החיים מאחר ואנו יודעים שאנו יכולים ל"מות בכל רגע". כאשר הוא נלכד ומוצא את מותו, מסתבר שהציבור סביב לו חולני "צמא-דם לא פחות ממנו.

כל הצרה בסרט היא שהבשורה מסריעה בעצם לפעילות, והפעילות לבשורה. תוך רצון להיות חדשני ובעל משמעות, מנסה גובי מדי פעם לספק רקע פסיכולוגי קלוש לגיבורו הגנגסטר, הנשאר בסופו של דבר אותה מיפלצת שהופיעה בסצינה הראשונה. זאת משום שבין הסבר אחד למישנהו, ש"לח אותו גובי למשימות שבהן הפראות וה"אכזריות תופסות את מקום הפיקחות וה"המצאות. הסרט נשאר תלוי אי-שם באמצע, בין ריפוי לבין ללא משפט.

המישחק, בעיקר של כמה מבעלי תפקידי המישינה, משכנע בהולט. רובר חוסיין הוא רוצח מיקצועי, כרגיל, אולם שארל אונבור (המשך בעמוד 26)

סינרמה

הצגת כמורה ארצית שני גברים שגדלו יחדיו האחד מפקח והשני פושע, מי יבלע את מי? ! סרטו של סרג'ו גובי ("הזורה")

חבורת הזאבים

LE TEMPS DES LOUPS

וירנה ליזי רובר חוסיין שארל אונבור

בצבעים מסך ענק לכל הגילים. חניה חפשיית קוניו פילם 7.15 — 9.30

